

HÍREK, INFORMÁCIÓK A MAGYE ÉLETÉBŐL

Etikai kérdések a gyógypedagógiában A „Gyógypedagógiai etikai kódex” tervezete

Valamennyiünknek tudomása van arról, hogy a tanulmányaikat megkezdő gyógypedagógus hallgatók, amikor a „Bárczi” polgárai lesznek, egy esküszövegben tesznek ígéretet szakmájuk magasszintű képviselőjére, a fogyatékosok ügyének segítésére, a választott szakterületől, a megsegítettek életkorától függetlenül.

„Én..... esküszöm, hogy a Magyar Köztársaság alkotmányát és az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar belső szabályzatait betartom. Minden erőmmel arra törekszem, hogy tanulmányaimat a tőlem telhető legjobb eredménnyel végezzem, a gyógypedagógusi hivatásra és az értelmiségi feladatokra felkészüljek, tudásomat az akadályozott emberek megsegítésének szolgálatába állítsam. A gyógypedagógusok etikai kódexét betartom.”

Talán mostanáig csak keveseknek tűnt fel, hogy a gyógypedagógus-szakma – más szakmáktól eltérően – az etikai kérdéseket megjelenítő szabályozással, etikai kódexszel nem rendelkezett. A „Bárczi” Tudományos Tanácsa, amint azt az itt közölt levél alátámasztja, vállalkozott a hiányosság pótlására és különböző szakmák etikai kódexének ismeretében elkészítette azt szakterületünk számára is.

A tervezet készítői, maguk is gyógypedagógusok ill. a Kar munkatársai, avval a szándékkal keresték meg a Magyar Gyógypedagógusok Egyesületét, mint a gyógypedagógus szakma igen nagylétszámú civil szervezetét és szakmai egyesületét, hogy az anyag ismeretében, szükség esetén észrevételek megfogalmazásával, tagjaink szerezzenek érvényt az etikai kódex életbelépésének.

Ezért bocsátjuk az anyagot a tagság nyilvánossága elé a GYOSZE júniusi számában és honlapján (www.gyogypedszemle.hu), a MAGYE honlapján (www.magye-1972.hu), illetve a Fejlesztő Pedagógia hasábjain. Kérjük, hogy észrevételeiteket a GYOSZE elektronikus levelezési rovatában vagy postán 2009. június 20-ig tegyék közzé (MAGYE, 1071. Damjanich u. 41-43.), és állásfoglalásokkal segítsék elő e mindannyiunk számára közös ügy rendezését.

Szándékunk szerint a mosonmagyaróvári konferencia közgyűlésén tennénk hivatalossá a gyógypedagógiai etikai kódex érvénybelépését, amely a szöveg szerint azt is feltételezi, hogy a MAGYE megújított alapszabálya Etikai Bizottság működtetésére vonatkozó cikkelyt is tartalmaz.

Egyben pedig ezúton is köszönjük valamennyi közreműködőnek, hogy elősegítették a kódex létrejöttét.

*Gereben Ferencné
A MAGYE főtitkára*

1./ MEGKERESÉS

Magyar Gyógypedagógusok Egyesülete
1097 Budapest, Damjanich u. 41-43.

Tárgy: Gyógypedagógus etikai kódex

Tisztelt Vezetőség!

Az ELTE Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Főiskolai Kar Tudományos Tanácsához többször fordultak kutatásban, oktatásban, gyakorlatban dolgozó kollegák olyan etikai kérdésekkel, amelyekre vonatkozóan a magyar gyógypedagógus szakma (a Logopédusok Etikai Kódexétől eltekintve) nem rendelkezik egységes, átfogó útmutatásokkal, irányelvekkel. A karra felvételt nyert gyógypedagógus hallgatók szintén felelősek a Magyar Gyógypedagógusok Etikai Kódexére, amely jelenleg nem létező dokumentum.

A hiányt érzékelve a kar Tudományos Tanácsa arra az elhatározásra jutott, hogy a MAGYE munkáját megkönnyítendő, a rokon segítő szakmák (logopédusok, pszichológusok, orvosok, szociális munkások) etikai kódexének áttekintése után létrehoz egy munkaanyagot a magyar gyógypedagógusok etikai kódexére vonatkozóan, amelyet javaslatként beterjeszt a MAGYE Vezetősége és Közgyűlése elé megvitatásra. Ezzel a szakmai anyaggal szeretnénk támogatni a MAGYE munkáját és egységes szakmai etikai kódexünk megszületését.

Budapest, 2009. április 23.

Üdvözlettel:

Marton Klára
Tudományos Tanács Elnök

Garai Dóra
Tudományos Tanács Titkár

2. A GYÓGYPEDAGÓGUSOK ETIKAI KÓDEXE – A TERVEZET SZÖVEGE

A tervezetet összeállította és átdolgozta: Billédi Katalin

Javaslatokkal kiegészítette: Zsoldos Márta és Perlusz Andrea, Kullmann Lajos,

Prónay Beáta

2008. november 18.

Előszó

1. A Kódex a szakmai etikai normákat tartalmazza.
2. A gyógypedagógus szakmai tevékenysége, kompetenciája jogszabályban meghatározott.
3. A gyógypedagógus kliense a sajátos nevelési igényű / fogyatékos gyermek, illetve a 18. életévét betöltött fogyatékos / speciális szükségletű személy, továbbá törvényes képviselője.
4. Az Etikai Kódex minden gyógypedagógusra vonatkozik, akár MAGYE tag, akár nem.

Alapelvek

5. A gyógypedagógus felelős azért, hogy tudása, képessége legjavát nyújtsa.
6. A gyógypedagógus tiszteletben tartja minden ember méltóságát és önrendelkezési jogát.
7. A gyógypedagógus előítélet, hátrányos megkülönböztetés nélkül végzi munkáját. Nem különböztet meg, és nem utasít vissza faji, nemzetiségi, vallási és egyéb okok miatt senkit.
8. A gyógypedagógus kliense helyzetével nem él vissza.

A kliens és a gyógypedagógus kapcsolata

9. A gyógypedagógus kliensét és törvényes képviselőjét korrekt módon, teljes körűen tájékoztatja tevékenysége feltételeiről, időtartamáról, várható eredményeiről, következményeiről, illetve a kliens részéről szükséges együttműködésről.
10. Bármiféle szakmai javaslat esetén a kliens, illetve törvényes képviselője dönt.
11. A gyógypedagógus elfogadja kliense azon jogát, hogy életkorának és állapotának megfelelő döntéseket hozzon, de ezzel egyidőben teljes szakmai tudásával és felelősségével mérlegeli kliense (törvényes képviselője) helyzetét és döntéseit.
12. A gyógypedagógus szaktudásával támogatja a klienst döntése meghozatalában oly módon is, hogy segíti a döntés háttérének és következményeinek a lehetőséghez képest teljes körű megértését.
13. A gyógypedagógus tevékenységét dokumentálja, amelyben szerepel a tevékenység, a tevékenység megkezdésének és befejezésének ideje, a találkozások története, időpontja és időtartama, szakvélemények.
14. A gyógypedagógus a kliens érdekeit képviseli, érdekérvényesítő képességét fejleszti, erősíti.
15. A gyógypedagógus adott esetben foglalkozik kliensei környezetében lévő személyekkel is.
16. A gyógypedagógus előzetesen tájékoztatja kliensét és törvényes képviselőjét az igénybevett szolgáltatás esetleges anyagi feltételeiről.

A kliens védelme

17. A gyógypedagógus tevékenysége során tekintettel van az esetlegesen felmerülő összeférhetetlenségre. Összeférhetetlenség esetén gondoskodik a szakmai segítségéről.
18. A gyógypedagógus klienseihez, illetve azok törvényes képviselőihez fűződő viszonyát semmiféle előny megszerzésére nem használja fel.
19. A gyógypedagógus a kliens számára juttatott javakból nem részesül.
20. A gyógypedagógus nem használhatja fel a kapcsolatot politikai vagy vallási meggyőződés befolyásolása érdekében.

Titoktartási kötelezettség

21. A gyógypedagógus az általános adatvédelmi szabályokon túl is biztosítja a titoktartást és az információk felelős kezelését.
22. A gyógypedagógus csak kliense, törvényes képviselője előzetes hozzájárulásával ad ki bármiféle információt klienséről.
23. A titoktartási kötelezettség alól felmentő hatályú, ha a törvény elrendeli, illetve mások védelme szükségessé teszi.
24. A gyógypedagógus csak a kliens (törvényes képviselője) engedélyével és beleegyezésével használhatja oktatásra, publikálásra, több ember előtt történő bemutatásra a kliensről szóló bármely anyagot, információt, és biztosítja, hogy a kliens személye, adatai ne legyenek felismerhetők.
25. A gyógypedagógus, ha videót, filmet vagy egyéb felvételt készít, a klientsről, törvényes képviselőtől írásos beleegyezést kér, amelyben részletezik, hogy vajon a felvétel megmutatható-e: a.) más szakembereknek, b.) egyetemi hallgatóknak, c.) laikus közönségnek.
26. A gyógypedagógus a kliensről szóló iratokat, feljegyzéseket, felvételeket, számítógépen rögzített adatokat olyan helyen kell tárolja, amely a lehetőségekhez képest a legbiztonságosabban védi az anyagokat az illetéktelen hozzáférés elől.

Szakmai képzettség

27. A gyógypedagógus felismeri és betartja kompetenciája határait. Csak olyan tevékenységet végez, amelyre megfelelő minősítéssel és kompetenciával rendelkezik.
28. A gyógypedagógus nem használ olyan címet, nem kíván meg és nem tűr olyan megszólítást, amelyre végzettsége, beosztása, tudományos rangja nem jogosítja fel.
29. A gyógypedagógus, ha olyan feladattal, helyzettel kerül kapcsolatba, amely meghaladja kompetenciáját, megbeszéli egy olyan kollégával, aki rendelkezik a szükséges képzettséggel, tapasztalattal, szükség esetén vállalja és biztosítja a szupervíziót, vagy gondoskodik megfelelő szakmai segítségről.
30. A gyógypedagógus a kliens más szakemberhez való irányítása során biztosítja a szükséges információk felelősségteljes átadását, továbbá megbizonyosodik a továbbított információ vételéről, és lehetőség szerint megbizonyosodik annak megértéséről is.
31. A gyógypedagógus tevékenységével kapcsolatos személyes problémák vagy konfliktusok esetén szakmai segítséget kér, amennyiben az várhatóan segíti őt munkája eredményesebb folytatásában.
32. A gyógypedagógus – a hivatalos képzés befejezése után is – szakmai tudását továbbfejleszti, erőfeszítéseket tesz, hogy tudása naprakész maradjon.

A munkatársak és a gyógypedagógus kapcsolata

33. Alapvető érték a tisztelet, bizalom, szolidaritás, együttműködés, empátia és elfogadás.
34. A gyógypedagógus szaktudását, tapasztalatait, szakmai információit kollégáival megosztja.
35. Az a gyógypedagógus, aki multidiszciplináris környezetben, team-ben dolgozik, kapcsolatot tart kollégáival, tájékoztatja őket döntéseiről, konzultál velük.
36. A gyógypedagógus más szakemberek kompetenciahatárait tiszteletben tartja.
37. A gyógypedagógus tiszteletben tartja munkatársai és más szakemberek a sajátjától eltérő véleményét, módszereit, kritikájának felelős módon, az érintett bevonásával ad hangot.
38. A gyógypedagógus munkatársa helyettesítésekor tekintettel van annak érdekeire, szakmai munkájára.

A szakma és a gyógypedagógus kapcsolata

39. Asszisztensek, gyakornokok tevékenységbe való bevonásáért a gyógypedagógus, illetve a vezető felel.
40. A gyógypedagógus felelősséggel tartozik szakmai tevékenységéért, annak minőségéért.
41. A gyógypedagógus nem vállal el olyan feladatot, amely meghaladja szakmai kompetenciáját, illetve szakmai felkészültségét.
42. A gyógypedagógus nem vállal el olyan feladatot, amelyben tevékenységét visszaélésre használhatják fel.
43. A gyógypedagógus kötelessége nyomon követni a szakma fejlődését, azt alkalmazni munkájában.
44. A gyógypedagógus szakmai tájékozottságát kiterjeszti a gyógypedagógiával érintkező területekre is.
45. A gyógypedagógus folyamatosan törekszik önismeretének, emberismeretének tökéletesítésére.
46. A gyógypedagógus személyiségének, kompetenciájának és a kliens szükségleteinek legmegfelelőbb módszereket, eljárásokat választja ki munkájához.

Munkahelyéhez és a társadalomhoz való viszonya

47. A gyógypedagógus arra törekszik, hogy munkahelyén az Etikai Kódex elvei, értékei érvényesüljenek.
48. A gyógypedagógus közszereplést vállalva közli, hogy milyen minőségben, kinek a nevében nyilatkozik vagy cselekszik.
49. A gyógypedagógus nem köteles elfogadni olyan munkafeltételeket, amelyek a szakmai és etikai elkötelezettségeinek betartását nem teszik lehetővé.
50. A gyógypedagógus társadalmi szerepvállalása során, döntéshozatali helyzetben a szakma és a kliensek érdekeit képviseli, a velük szembeni megértést, befogadást, toleranciát segíti.
51. A gyógypedagógus társintézményekkel, azok képviselőivel kollegiális, nyitott, együttműködő.

Kutatás, publikáció

52. A gyógypedagógus nyilatkozat, kutatás, publikálás során is eleget tesz az általános és speciális etikai kívánalmaknak.

53. A gyógypedagógus a kutatáshoz a kliens vagy törvényes képviselője formális beleegyezését kéri.
54. A gyógypedagógus a kialakult publikációs gyakorlatot figyelembe veszi, meghatározza, hogy mások milyen mértékben járultak hozzá egy adott publikációhoz.
55. A gyógypedagógus publikációjában pontosan idéz, illetve pontosan megjelöli, hogy az eredeti idézet, gondolat, eredmény kitől származik.

Hirdetés

56. A gyógypedagógus tevékenységét nem reklámozza.
57. A gyógypedagógus nem alkalmaz hamis vagy félrevezető hirdetéseket, a hirdetésekben elkerüli a félreértelmezhetőséget.

Etikai kérdések kezelése

58. A gyógypedagógus kliensét és törvényes képviselőjét tájékoztatja a szakmai etikai kódex létezéséről (illetve – adott esetben – munkahelyén jól látható helyen kiügyeszi azt).
59. Az előírások megsértésére vonatkozó panaszok kivizsgálását és megoldását a MAGYE Etikai Bizottsága végzi.
60. Az Etikai Bizottsággal való együttműködés visszautasítása önmagában is etikai vétségnek számít.

Záró rendelkezése

61. Az Etikai Kódexet aláíró szakmai szervezetek legalább ötévente felülvizsgálják a Gyógypedagógusok Etikai Kódexét. A benyújtott változtatási javaslatokat szakmai nyilvánosság előtt, konferencián kell megvitatni.

*

A Gyógypedagógusok Etikai Kódexét a MAGYE Közgyűlése fogadta el 2009. ... -án.

*

A Gyógypedagógusok Etikai Kódexét aláíró szakmai szervezetek: (felsorolás a későbbiekben)